



Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	Právnická
Fakulta	Občanské právo
Obor řízení	<i>JUDr. Petr Lavický, Ph.D.</i>
Uchazeč	Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Pracoviště uchazeče	<i>Důkazní břemeno v civilním řízení soudním</i>
Habilitační práce (název)	prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
Oponent	Právnická fakulta UPJŠ v Košicích
Pracoviště oponenta	

Text posudku

Všeobecne

Podľa § 72 ods. 1 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov sa v habilitačnom konaní overuje vedecká kvalifikácia uchádzača, medziiným aj na základe habilitačnej práce a jej obhajoby.

Podľa odseku 3 písm. a) citovaného ustanovenia habilitačnou prácou rozumieme aj písomnú prácu, ktorá prináša nové vedecké poznatky.

V rámci habilitačného konania mi bola ako oponentovi predložená písomná práca uchádzača: *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*.

Voľba témy a spôsob spracovania

Dôkazné bremeno v občianskoprávnom súdnom konaní a v civilnom procese je fenomén, ktorého vedecké spracovanie sa aktualizuje najmä so zreteľom na to, že, podľa mojich vedomostí, aj v Českej republike sa pripravuje nová kodifikácia občianskeho procesného práva.

Okrem toho, dôkazné bremeno je inštitút, ktorý je stálou výzvou pre výkon súdnej moci, pretože sudy sú stále ešte rezervované k jeho praktickému uplatneniu a skôr sa zameriavajú na to, aby ich konečné rozhodnutia nespočívali na závere o neunesení dôkazného bremena, hoci také rozhodnutie je právne najčistejším riešením sporu (porovnaj časť 3.1, prípadne stranu 87, kde autor sa venuje spôsobu preklenutia stavu *non liquet*). V tejto spojitosti je zjavné, že súdna prax potrebuje silnú oporu v teoretickom a vedeckom objasnení aspektov dôkazného bremena.

Z týchto stručných dôvodov hodnotím voľbu témy ako výsostne aktuálnu.

Habilitačná práca je spracovaná komplexne, s využitím vedeckých metodológií uplatňujúcich sa v právnych vedách, jednotlivé kapitoly na seba logicky nadväzujú a obsahujú nielen čiastkové, ale aj konečné najdôležitejšie závery, ktoré sú výsledkom vedeckého spracovania problematiky dôkazného bremena. Za vhodné považujem aj príklady, ilustrujúce pôsobenia

jednotlivých rozoberaných stránok dôkazného bremena a súvisiacich inštitútov (napríklad na s. 83, 145 a 146, 161, 196, 219, 221 a iné).

Práca s literatúrou a judikatúrou

Autor habilitačnej práce sa opiera o rozsiahlu domácu i zahraničnú (predovšetkým nemeckú a rakúsku) literatúru, ktorú podrobil i kritickej analýze vedúcej k prijatiu niektorých vlastných vedeckých záverov a stanovísk. Prácu s judikatúrou (aj historickou a ústavnoprávnou) možno hodnotiť ako veľmi dobrú, pretože súdne rozhodnutia zásadného charakteru sú citované v posudzovanom diele v kritickom alebo, menej, súhlasnom kontexte, napomáhajúcom lepšiemu pochopeniu analyzovaných prejavov dôkazného bremena (napríklad s. 16, 36, 76, 136, 143, 157, 158, 159, 162, 228, 232 a iné).

Štruktúra habilitačnej práce

Habilitačná práca obsahuje desať kapitol, v ktorých sa autor venuje terminologickým problémom, analyzuje všetky prejavy inštitútu dôkazného bremena vrátane jeho predpolia, bremena tvrdenia a neopončuje stranou ani povahu právnych noriem upravujúcich dôkazné bremeno.

Záver práce vyúsťuje do niektorých zásadných záverov, ktoré, aj keď by mohli podnieť diskusiu, prinášajú celistvý pohľad na podstatu, účel a zmysel dôkazného bremena v civilnom procese, ktorý by sa mal a mohol náležite premietnuť do novej kvality procesných noriem, upravujúcich dôkazné bremeno.

K niektorým čiastkovým otázkam

Pojem dôkazného bremena je síce mätúci a sčasti aj nepresný, avšak ako sa správne uvádza, existujú pojmy a inštitúty, ktoré s dôkazným bremenom úzko súvisia a napomáhajú ho pochopiť a odlíšiť v jeho funkčnosti a vnútornej diferencovanosti (s. 10, 12). Navyše, je to termín, ktorý by sa dal nahradiť len zložitým popisom jeho jednotlivých stránok (objektívne, subjektívne, delenie, prenášanie, atď.) a to by zrozumiteľnosti nepomohlo.

Bremeno tvrdenia je, spravidla, v súdnej praxi chápané v nesprávnom kontexte, bez uvedomenia si toho, že bremeno tvrdenia má len strana, ktorú zaťažuje objektívne dôkazné bremeno (s. 76 a nasl.). V tejto spojitosti treba uviesť (o tom sú, sčasti, aj úvahy uchádzača o plnení si poučovacej povinnosti, hoci jej rozsah a obsah nie je úplne jasný), že súdy zásadne nezamietajú žaloby pre neunesenie bremena tvrdenia (s.80, druhý odsek); volia skôr také zamietnutie žaloby, ktoré môžu oprieť o neunesenie dôkazného bremena. Výsledok je však, pochopiteľne, rovnaký.

Z aspektu praktického prístupu súdov k otázke bremena tvrdenia je vskutku otázne, či sa bez pozitívnej právnej úpravy môže vôbec presadiť sekundárne bremeno tvrdenia (s.86).

Za ťažiskovú kapitolu autor považuje časť práce o delení dôkazného bremena (s.8, s. 127 až 136). Právom. V konkrétnom súdnom konaní je rozdelenie dôkazného bremena sprevádzané viacerými pochybeniami, ktoré súvisia s tým, že konajúci sudca sa pokúša o jeho rozdelenie na základe svojho uváženia (s. 128), hoci je zjavné, že sudcovské uváženie tu nemá dostatočný priestor (princíp rovnosti a predvídateľnosti). Inou je však otázka sudcovského dotvárania pravidla o delení dôkazného bremena (s. 225 a nasl.). Ozajstným problémom



právej praxe je napríklad dokazovanie negatívnych tvrdení, rozlíšenie nároku od námietky, normy a protinormy atď.

Delenie dôkazného bremena má povahu nepísaného právneho pravidla (s. 140). Nazdávam sa, že delenie dôkazného bremena je dôsledkom celej koncepcie procesného dokazovania a preto by bolo nadbytočné v pozitívnom práve formulovať pravidlo, ktoré sa z uvedenej koncepcie dá jednoducho vyvodit'.

Súhlasím s autorom, že dôkazné bremeno patrí k procesnoprávnym pravidlám (s. 246); rovnako je presvedčivý aj rozbor, ktorý viedol k takému záveru. K tomu však jedna poznámka. Bez ohľadu na povahu pravidiel dôkazného bremena sa jeho uplatnenie v konkrétnom konaní prejaví, spravidla, rovnakým výsledkom, čo súvisí s účelom tohto inštitútu. Z toho plynie, že zákonodarca by sa nemal trápiť s právnou povahou noriem upravujúcich dôkazné bremeno, skôr by mal zohľadniť zásadnú skutočnosť, ktorou je to, že účinky dôkazného bremena v jeho rozmanitých stránkach sa prejavujú výlučne v procesnoprávných vzťahov; mimo nich nemajú žiaden praktický význam.

Zhrnutie najdôležitejších záverov habilitačnej práce (s. 248 až 254) potvrdzuje, že výsledky, ku ktorým sa autor dopracoval, sú jednoznačne vedecky prínosné s veľkou potenciou pre právnu prax a legislatívnu činnosť.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

Akú pozitívnu úpravu by uchádzač považoval za pokrok, oproti platnému stavu, při riešení otázok dôkazného břemena a břemena tvrdenia v novom civilnom procesním kódexe?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Petra Lavického, Ph.D.: Důkazní břemeno v civilním řízení soudním *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru občanského práva.

V Košiciach, dne 20. februára 2017